

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazeta” ese:
Joi și Duminec’a.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu sêu
28 franci.

Anu lu XIIII.

Se prenumera:
la postele c. și r. și pe la dd. corespondenti.

Anunțurile:
un’a serie garmondu 6 cr. și timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 15.

Joi, 22 Februaru | 6 Martiu

1879.

Brasiovu, 21 Februaru (5 Martiu).

Terribilulu dela „Magyar Hirlep” sustiene, că maghiarii ne-au crutiatu pe noi romanii prea peste mesura și ne-au stricatu astfelu, „incatu incepemu a crede, că maghiarul pôte nici nu are dreptulu se porunceasca in propria s’a patria, ceea ce-i va placé.”

Nu voimu nicidecumu se intramu in discussiune c’unu omu atatu de furiosu că celu ce a scrisu in „Magyar Hirlep”, dér’ credemu că este la timpulu și la loculul seu, că se cercetamu, căta indreptare reala are ide’a, care nu e proprietatea lui „Magyar Hirlep”, ci este astadi fôrte generalisata intre toti maghiarii, că adeca ei ar’ fi resfatiatu pe nationalitati și cu deosebire pe romani.

Candu resfeti sêu desmerdi pe unu copilu, ilu iea-i in brație, ilu dragostesci, ‘i faci cătu mai multu pe voia, ‘i dai se guste din tôte dulcetiu-rile, ba de comunu ‘i concedi si-i dai mai multu, de catu i-ar’ poté fi folositoriu și prin aceea, că satisfacit tuturor dorintieloru sale, de multeori ilu și strici. Intrebamu acuma se ne spuna ori-ce maghiaru iubitoriu de dreptate, că ôre astfelu au procesu maghiarii dela 1865 încôce față de poporulu romanu din Transilvani’a și Ungari’a?

Se mai enumeramu aci tôte delicatessesle, cu cari au tractatn maghiarii pe romani de unu dieceniu și mai bine încôce? Incependu dela uniunea fortiata a Transilvaniei cu Ungari’a și pēna la proiectulu maghiarisatoriu alu d-loru Tisza-Trefort, ôre esista unu singuru casu, in care maghiarii se fi facutu cevasi pe voi’a și dupa dorinti’a poporului romanu? Celu ce crede a fi in stare se ne dovedesca macaru unu singuru casu, in care maghiarii se fi luat celu puçinu o atitudine mai concilianta față de romani, se ni-lu produca, ‘i vomu fi multiamitori si-lu vomu admirá — noi insine nu cunoșcemu nici unulu. Noi scimu că amu fostu respinsi in tôte partile că romani și pentru că eramu romani, că ni s’a denegatu totu ce amu cerutu pentru asigurarea intereselor de esistenza ale nationalitatii nôstre și ni s’a lasatu numai aceea, ce pēna acuma nu ni s’a potutu luá, ceea ce trebuia se ni se lase, pentru-câ ratiunea de statu maghiara cerea inca că se ni se mai lase.

Care a fostu, dér’ resfatiarea, de care ne vorbescu maghiarii? Ori-câ aceea o numescu resfatiare, că foile maghiare se adres’au din candu in candu cu cuvinte dulci și frumôse cătra noi, promitiendu-ne munti de auru deca vomu încetá de a ne mai aperiá limb’a și nationalitatea romanésca și deca vomu imbraçiosá sans façon și „cu tóta increderea” caus’a maghiarismului? De câte ori nu amu trebuitu se facemu inse și aci trist’a esperiintia, că deca cevasi nu era pe placulu diuaristiloru maghiari din „román testvéreink” (fratii nostri romani) deveneamu deodata „oláh atyafiak” (frati valahi) și trebuia se cetimu. că si cu ocasiunea primirei deputatiunei romane in Sibiu, grele cuvinte din partea compatriotiloru nostri. Nici press’a maghiara nu ne-a resfatiatu prin urmare.

Terroristii maghiari vinu inse și dicu: „Vedeti ce neghiobia a-ti facutu, că a-ti creatu o lege anumita pentru nationalitati, că ati lasatu scôlele in ingrigirea bisericeloru, eata acuma fructulu acestei organizatiuni, Episcopii romani cutéza a protestá in contra introducerei limbei maghiare in tôte scollile. Prin concessiunile ce le-ati facutu nationalitatiloru la 1868, le-ati datu numai o arma in mana, pe care acuma o indrépta in contra natiunei maghiare, le-ati facutu se créda, că ele potu se aspire in patri’a acést’a maghiara la o vieatia nationala.” Eata cumu intielegu terroristii nostri desmerdarea romanilor de cătra maghiari. Fiindu-câ nu ne-au potutu atunci indata sdrobi că se nu mai cutezamu a ne redicá vocea pentru aperiarea limbei și a nationalitatii nôstre — ne au resfatiatu.

N’ar’ fi bine se întorcemu intrebarea de susu și se examinamu unu momentu, că ore nu nationalitatile sunt acele cari au resfatiatu pe maghiari? Ni se va obiecá pôte, că cumu este in stare unulu mai slabu se resfeti pe unulu mai tare, care are tóta poterea in mana? Fôrte bine și eata cumu. Zace in natura omului tendiuti’a, că indata ce se simte mai tare se abuzeze de poterea s’a și la maghiari tocmai tendiuti’a acést’a este cumu ne arata istori’a inca prea multu desvoltata. Nimicu nu seduce mai multu că poterea, ce mirare dér’ deca maghiarii au abusatu și abuséza inca de ea. Ei voru fi inse cu atatu mai multu sedusi la acést’a cu cătu mai puçina resistiutia voru intimpiná din partea aceea, pe a careia contu se face abusulu, in casulu de față dér’ din partea nationalitatiloru. Nu de geab’a se dice, că deca este că se se sustiena ecuilibrulu poterei intr’unu statu constituționalu, trebuie se esiste in elu și o puternica opozițiune. Si candu este vorb’a de ecuilibrulu poterei intr’unu statu unde locuiescu 10 miliône nemaghiari și 5 miliône maghiari, credemu, că nu va fi de ajunsu pentru sustienerea ecuilibrului, deca numai o parte din elementulu care are poterea in mana va face opozițiunea. Nimenea nu va negá, că si nationalitatile nemaghiare au facutu și facu opozițiune guvernului maghiaru, dér’ ôre fost’a acést’a opozițiune intotdeauna destulu de energica, spre a nu lasá pe maghiari se créda, că ei potu cu incetulu se ‘și realizeze planurile de maghiarisare? Deca popôrele nemaghiare și ar’ fi intielesu mai bine interesele și si-ar’ fi datu man’a spre a combate in unire pe căle legala ori-ce mesura indreptata in contra lor, ôre ar’ fi cutezatu d-nii Tisza-Trefort se iésa cu proiectulu lor de maghiarisare?

Se pare inse că intre tôte cecelealte popôre noi romanii amu resfatiatu mai multu pe maghiari, celu puçinu noi suntemu aceia in contra carora se indrépta atacurile cele mai dese și mai grave. Acést’a se intempla, cu tôte că romanii sunt cei mai leali față de maghiari, și cu tôte ‘că acesti’a sustienu susu și tare că elementulu romanu și celu maghiaru au interese comune dela cari depinde insasi esistenza lor. Cumu se pôte acést’a? Unu singuru casu ne-o esplica.

Multi dintre noi, in atitudinea lor prea concilianta față de maghiari, cari sunt partea atacatôre, scriu și vorbescu spre esemplu de multeori in limb’a maghiara si acolo, unde sunt in dreptu a intrebuintiá limb’a lor propria materna și unde prin aceea că nu facu intrebuintiare de ea in giurstarile actuale isi detragu din dreptulu propriu, încatu adeca acest’a mai este scutitu prin legile de astadi. Care este urmarea unei asemenea atitudine? Maghiarii, cari tocmai aceea o voiescu că limb’a lor se castige cătu mai multu terenu intre noi, in locu se scada pretensiunile lor le totu mai marescu și asia vine, că acuma au ajusu atatu de departe a pretinde se suferimu că ori-cine va voi se póta vorbi unguresce chiaru și in adunarile nôstre bisericesci.

Foile maghiare s’au scandalisatu dilele aceste asupra unei scornituri, dupa care unu protopopu romanu din Clusiu ar’ fi opritu intr’o adunare bisericesca romanésca pe unu laicu de a vorbi unguresce. Nimenea n’a intrebatu deca acelu membru sciea sêu nu romanesc, ci tôte diuariele maghiare sustienau, că acelu protopopu a comisu o crima, căci nu a datu cuventulu unuia care avea placerea se vorbésca in limb’a statului.

Nu mai trebuie se aratamu, unde amu ajunge, deca amu suferi asia cevasi fia si numai din compresentia. Cestiunea este de mare insemnatate principiara, de aceea o vomu tracta’o deosebitu. Pentru acuma felicitamu numai pe protopopulu gr.-or. din Clusiu pentru respunsulu energicu ce l’a datu lui „Kelet” aperiandu dreptulu celu au bisericile nôstre de a intrebuintiá in adunarile lor numai limb’a romana și alta nu.

Vedemu dér’ din tôte, că maghiarii nicidecumu nu ne resfatia, dér’ nici noi se nu-i resfatiamu pe ei in detrimentulu chiaru și a puçineloru și prea marginiteloru drepturi, cari ne-au mai remasu!

Cronic’a evenimenteloru politice.

Camer’a ungara a incheiatu la 28 Febr. desbaterea generala asupra budgetulu pentru esercitiulu anului 1879. Budgetulu, asia, cumu l’a modificatu comisiunea financiara — Venituri: 222, 208, 602 fl. spese: 247, 728, 876 fl. prin urmare Deficitu: 24 milioane 520, 274 fl. — a fostu primitu cu-o maioritate de 53 voturi de baza pentru desbaterea speciala. Intre aceste 53 voturi 24 au fostu ale Croatiloru. Succesulu acést’a alu cabinetului Tisza nu va schimbá nimicu in situatiunea lui, care in faptu a devenitu și mai rea in urma desbaterei, care a descoperitu atatea rele in administrarea finanieloru și ne-a aratatu visteri’a statului intr’o stare aprôpe desperata.

* * *

Intr’aceea se cere earasi dela delegatiunile adunate din nou in Pest’a sum’a bagatela de 60 miliône pentru acoperirea speselor comune ale monarchiei. Mai antaiu cere guvernulu comunu indemnitate pentru sum’a de 41,720,000 fl., care s’a cheltuitu in anulu 1878 peste creditulu de 60 miliône incuviintiatu primaver’a trecuta. Pe lēnga cele 41 se mai ceru aite 5 miliône, că creditu suplementariu. Mai departe se ceru dela delegatiuni pentru trebuintiele ocupatiunei pe anulu 1879, afara de cele 20 miliône deja incuviintiate, inca 15.444,000 fl. in fine pretinde ministeriulu sum’a de 95,560 fl. pentru cheltuieli extraordinarie, cumu sunt comisiunea bulgara, reprezentantie diplomatie in Bucuresci, Muntenegro, Belgradu s. a.

Aceste 60 de miliône, ce se ceru acuma, cu cele 80 miliône deja incuviintiate facu 140 miliône asia, că numai dobēnd’ a anuala dela acést’a suma se urca la 9 miliône. Prospectele financiare ale monarchiei nôstre devinu din ce in ce mai triste, de ar’ fi mai bune celu puçinu prospectele politice, dér’ si aceste sunt prea puçinu incuragiatôrie. Adeveratu, că se promitu mari economisari pe viitoriu prin demobilisarea unei divisiuni și alte reduceri, bine că se spera că Russii voru parasi Bulgari’a la terminulu prescriu in tractatulu dela Berlinu, dér’ tôte aceste sunt inca numai promisiuni și sperantie frumôse. Se le vedemu mai antaiu realizate, apoi se vorbimu. Cate nu se potu inse schimbá astadi in timpu numai de 48 ôre?

* * *

Atātu in Austri’a, cătu si in Ungari’a se facu mari pregatiri pentru serbarea di’ei de 24 Aprile, aniversarea a 25 - a a cununii Maiestatiloru Lor, asianumita nunta de argintu. Diu’a acést’a da ocasiune tuturoru popôreloru monarchiei de a manifestá din nou simtiementulu de fidelitate cătra Cas’a domnitôre. De astadata acést’a manifestare va avé si o mare insemnatate politica, deca consideramu, că tôte popôrele și partidele, fara deosebire, se voru grabi a aduce impreuna omagiele lor Suveraniloru nostri. Se anuntia intre altele că Cēnii și Germanii din Boemi’a s’au unitu pentru de a felicitá laolalta pe Maiestatile Lor. In faci’a acestei manifestari imposante ce se prepara pentru marea solemnitate a Suveraniloru și a popôreloru monarchiei nôstre, noi romanii, desi ne aflamu in conditiuni atatu de triste politice, nu potemu se remanemu in deretulu altora. Suntemu convinsi, că fruntasii poporului nostru se voru ingrigi de cu vreme, că si romanii se fia reprezentati cătu bine in acea di si cá si din sinulu poporului romanu din Transilvani’a și Ungari’a se se tramita o adresa omagiala imposanta cătra Maiestatile Lor.

Constitutiunea bulgara.

Sute de ani au trecut din zilele Asanidilor, de candu nu s'au mai adunatu in T ě r n o v 'a reprezentantii poporului. Ce deosebire intre zilele lui Asanu si intre impregiarile actuale. Atunci erau Romanii domni si stapani, astadi Romanii din Bulgari'a nu sunt de felii considerati, ca si candu nici n'ar' existe in Bulgari'a puin de Romanu. De catuva timpu notabili bulgari s'au adunatu in T ě r n o v 'a, pentru ca se discute statutulu despre organizatiunea principatului bulgaru. Dupa cumu ne spunu diarele guvernatorulu generalu rusescu principele Donducov Korsacov a primitu in T ě r n o v 'a o deputatiune de 20 de membri din sinulu adunarii, catra cari s'a dechiaratu, ca voi'a Tiarului este, ca reprezentanti'a nationala se lase tote demonstratiunile sterpe si iritatorie la o parte si se se apuce de lucru. Obiectulu celu d'antaiu pe care 'lu va asterne comissariulu generalu va fi unu statutu organicu pentru principatulu Bulgariiei. Cu tote, ca Tiarulu da campu liberu discussiunilor publice — adause guvernatorulu — totusi nui nici de catu consultu, ca adunarea se treca peste marginile unei consultatiuni mature, si se se ocupe cu totu felulu de chimere liberale. Deputatiunea a primitu aceste cuvinte ale guvernatorulu cu simtieminte mixte, vedendu prin ele confirmata parerea, dupa care reprezentanti'a nationala adunata in in T ě r n o v 'a are se joce camu dupa cumu i va cantá Tiarulu.

Proiectulu de constitutiune prezentatu adunarei notabililor bulgari este unu mixtum compositum de dispositiuni forte liberale, inse cu basa mai multu absolutistica. Acesta constitutiune „organica“ se compune din 170 articuli si este, cumu dise guvernatorulu rusescu, care e totodata presiedinte alu adunarei nationale bulgare, numai unu scheletu alu unei constitutiuni, care va fi desbata si stabilita de catra reprezentantii din T ě r n o v 'a. Vomu cita din acestu lungu proiectu numai articuli mai insemnati. Art. 3 dice, ca principatulu Bulgariiei este o monarchia ereditara constitutionala cu-o reprezentanti'a nationala si sta in legatura de vasalitate cu inalta Pórta. Principelui i se dau atributiunile tuturor monarchilor constitutiunali. Titulu de principe e ereditoriu si trece la fiulu celu mai mare alu lui. List'a civila anuala a principelui va fi de 1 milionu de franci. Art. 36 determina, ca religiunea statulu bulgaru este cea crestina ortodocsa orientala. Evre loru nu le place acest'a dispositiune, caci se temu ca, desi in art. 39 se asigura si pentru ceilalti crestini si necrestini libertatea religionara, totusi se temu, ca supusii bulgari de alta religiune voru fi restrinsi in exercitiulu drepturilor politice, cari le competu pe bas'a tractatulu dela Berlinu. Cu totulu deosebita e modalitatea constituirei adunarei nationale. Adunarea nationala va fi compusa: 1. din Exarhulu bulgaru si din numerulu jumetate alu Episcopiloru, dupa etate. 2. Din numerulu jumetate alu membriloru Curtii de cassatiune. 3. Din numerulu jumetate alu presiedintiloru cercuriloru (oculuriloru) si tribunaleloru comerciale. 4. Din reprezentanti alesi la anumite timpuri. 5. Principele are dreptulu se numesca unu numeru de deputati, care se nu treca peste jumetate din numerulu celoru alesi. (Unu felin de „Regalisti“.) Va se dica cei alesi voru fi totdeauna in minoritate. Art. 73 stabileste, ca instructiunea elementara e obligatorie pentru toti supusii bulgari. Este laudabilu totodata art. urmatoriu, care dice: „Press'a e libera“ — der' adauge cu precautiune: ori-cine va abusa de acest'a libertate va fi responsabilu. Interessantu e si Art. 87, care dice: Fiacare membru alu adunarei póte se voteze si se vorbesca dupa convictiunea s'a, ca si candu acest'a nu s'ar intielege de sine. Adunarea nationala se convoca in fiecare anu de catra principe (Art. 120) Inainte de deschiderea sesiunei membrii adunarei au se depuna unu juramentu pe constitutiune. Membrii din preotime nu depunu juramentu, ci facu numai o apromisiune solemnata totu in sensulu acel'a (Art. 125). Bulgari'a se va bucura de-o libertate de intrunire catu se póte de mare. Art. 76 dice: Bulgariii au dreptulu a se aduna in pace si fara arme, spre a desbata ori si ce, si pentru acest'a nu trebuie se cera voi'a nimenuia. Numai adunarile sub cerulu liberu sunt supuse controlei politianesci. Asemenea are dreptulu fiecu supusu bulgaru a petitiona in numele seu la autoritatile respective. In fine se stabileste in modu forte strictu responsabilitatea ministriloru. Doua din trei parti din membrii presenti ai adunarei póte se puna pe unu ministru in stare de acusatune. Principele nu póte se agra-

tieze pe unu ministru condamnatu fara voi'a adunarei nationale. — Este caracteristicu, ca tote aceste mesuri liberale le propune Bulgariloru guvernulu Russiei, acelu guvernulu, care aca'a in Russi'a calca in fiecare di cu cea mai mare brutalitate libertatea poporului.

La cestiunea introducerei limbei maghiare in scolele poporale nationale.

(Urmare.)

Dup'aceste trecu la cestiunea cea grava a dilei: la introducerea limbei unguresci in scolele confesiunale nationale.

La aducerea unei legi trebuie se se iee in consideratiune: a) este ore de lipsa, ca se se aduca legea cea seu ba? b) ce folosu va resultá din acea lege; nu va precumpani ore reulu, care ar poté resultá din aducerea acelei legi, binele intentionatu? c) poté se vá esecuta legea de sub intrebare? si in fine d) ce vá dice opiniunea publica la acea lege?

E bine deca poporele unui statu vorbescu tote un'a limba, adeca deca statulu 'lu forméza un'a natiune, der' ar' fi lucru tristu, deca popore de diferite natiuni si limbe n'ar' poté se formeze cate unu statu si se se fericéca intr'insulu si fara de o limba comuna. Deca limb'a comuna ar' fi postulatu unu statu fericitu, atunci poporele ar' trebuí grupate dupa nationalitate cate intr'unu statu si apoi din timpu in timpu c o m m a s s a t e de nou, ca-ci acele se inprascia pe acolo, pe unde le mana sórtea si pre unde 'si afla traiulu. Cum-ca statele potu se fia in floritorie in bunastare si cultura, ba si poternice, fara de o limba comuna, arata esemplulu micei Elvetie si alu poternicei Americi. Statulu der', ca se-si póta ájunge scopulu, n'are lipsa de legea intentionata. Si mai puçina lipsa de acea lege au nationalitatile din tíera, pentru ca, unde sunt avisate prin comerçulu de tote dilele la-olalta, acolo si invetia si fara de lege astringatorie limb'a unei alteia, ér', unde poporulu e homogenu, acolo nu duce lipsa de invetiearea unei limbe straine si, deca o invetia, nu-i ié nici unu folosu. Foiloru unguresci, cari precumu se scie, deca e vorb'a de maghiarisare, sunt nescabile in materi'a argumintelor, le dá mare lucru a areta, ca introducerea limbei unguresci in scolele nationale-confesiunale este de lipsa. Amu cetitu multe foi maghiare, ca se vedu, ce dicu maghiarii la cestiunea acesta grava; der' cu privire la necesitatea introducerei limbei unguresci in scolele confesiunale amu aflatu produse numai aceste doue arguminte: a) limb'a unguresca trebuie se se invetie in scolele poporale, ca se nu fia poporulu silitu a fugi cu totu peteculu de charthia (ordinatiune) venita la antisthia (Primaria) pe la notariu, jude, preotu, invetiatoriu etc., ca se i-o talmacésca, b) ca invetiandu nationalitatile limb'a unguresca se se póta deaumí si aplicá mai multi prin oficie. — Abstragendu dela aceea, ca, dupa parerea fia-carui omu cu minte sanetosa si care scie ce va se dica a invetiá o limba straina intr'o comuna, unde nu vorbesce nimene limb'a aceea, poporulu nu va invetiá limb'a unguresca in vecii veciloru, intrebu: a) ca ore ce va fi mai usioru pentru poporaru, a merge cu respectivele loru „soróce“ — de cari nu obtiene in tota vie'ti'a lui mai multe de 30—40 — la cineva se i-le talmacésca, seu se invetie 5—6 ani o limba straina fara de resultatu si apoi se mérga cu „sorócele“ sale pe la notariu etc. se i-le talmacésca; b) ca ore n'ar' fi mai cu scopu si totodata si mai dreptu, ca se invetie respectivulu dirigatoriu limb'a poporului, pentru care este pusu dirigatoriu si din sudórea caruia traiesce, si se-i scria poporanulu in limb'a lui ordinatiunile, der' nu dicile de mii de poporeni se invetie o limba de dragulu respectivulu dirigatoriu seu a fantasmagoriiloru unoru ómeni, cari nu mai sciu, ce se faca cu intieptiunea loru cea mare de statu? La alu doilea argumentu — sumu convinsu — fiacare nemaghiaru va respunde cu unu risu amaru. Nu se póte, ca publicisti maghiari atingendu acestu argumentu se nu se rida intre ei ca augurii romani de odinioara. Avemu noi ómeni bine calificati destui, cari sciu unguresce mai bine decatu multi nascuti unguri, cari se aplica la oficie, — der' nu ii numesce in dirigatorii nici fet'a padurei. Mai antaiu se denumescu si se alegu tote capacitatile maghiare, apoi necapacitatile maghiare scapatate materialmente, care inca trebuie se traiesca din punctu de vedere politicu mai inaltu, apoi — firesce, ca apoi nu mai remane locu pentru nemaghiarii calificati. Mai anii trecuti se aflau ro-

mani, cari scieau unguresce, calificati chiaru si de comiti supremi. Muritu-au ore toti romanii aceia, cari scieau unguresce, seu uitat'au unguresce de nu se afla adi dintre ei nici unu comite supremu, inspectoru scolariu, prin ministerie si prin comitatele cele aprópe pure romanesci, ci abia de lécu, cate unu romanu prin oficie, si acel'a póte uitatu pe acolo din vremea nemtiloru? Nu ve faceti, domniloru publicisti maghiari, de risu seu ignoranti! Nu ve bateti jocu de nationalitati, ca-ci batujocur'a le dóre mai tare si decatu nedreptatea! Sciti D-Vóstra asiá de bine, ca si noi, ca romanii si alte nationalitati, cari au lipsa de oficie, sciu unguresce asiá de bine, de nu mai bine, decatu ungurii; ba ca multi dintre acci domniori, cari suntu prin oficie inalte seu facu parte de jurnalistic'a unguresca si in aceste calitati vomédia focu si vapaia in contra nationalitatiloru, prin institutele de invetiamentu mestecate au avutu de instructori in limb'a unguresca pre nisce baieti romani, cari nu potu adi incapé nici de scriitori.

De legea acest'a der' nu este nicio lipsa. Nu credu se fia péna asiá de dibace nici maghiara, care nefalsificandu adevéru se póta demústrá necesitatea crearii legi acesteia.

Catu e lumea de mare nu credu se se afla pedagogu — cu esceptiunea pedagogiloru maghiari — care cunoscendu giurstarile nóstre — cumu-ca poti calatori dile ba septemani intregi prin unele tienuturi, fara se audi vorba unguresca — se se incumete a afirmá, cumu ca la noi in scolele nationalitatiloru se póte propune limb'a maghiara cu cevasi successu. Nici nu facu aci amintire de absurditatea pedagogica, ca prin scolele poporale elementarie se se invetie si alte limbi, decatu cea materna. De acest'a descoperire noua pe terenulu pedagogicu multu se voru mirá pedagogii straini. Nu-si aducu aminte bunii nostri compatrioti, ca prin gimnasiile din tienuturi curatu unguresci studentii invetia optu ani prin optu clase, ba si prin norme, germanesce si totusi la esamenele de maturitate cei mai multi dintre ei nu sciu nici ceti, cumu se cade, germanesce. Si acestia sunt tineri cu neamesuratu mai multe cunoscintie decatu bietii copii ai tieraniloru, tineri, cari sciu, de nu si alt'a, celu puçinu gramatic'a limbei unguresci si au pe ce edificá si cu ce asemena cele invetiate dintr'o limba straina. Nu-si aducu confratii nostri aminte, ce rezultate splendide au avutu pe vremea nemtiloru introducerea limbei germane dreptu limba de propunere prin gimnasiile loru si ale nóstre? M'asiu mirá, se nu-si aduca aminte, ca-ci multi dintre inflacaratii luptatori pentru acestu famosu proiectu de lege au avutu fericirea de a se procopsi pe acele vremi in limb'a germana.

Ce folosu póte der' se ne aduca acesta lege? Nimicu. Acest'a este firm'a mea convictiune. Der' reu? Multu, forte multu. Ne va nimici si modestele rezultate de pen'acumu ale instructiunei poporale. Inspectorii scolari voru stá oficialmente de invetiatori, ca se produca rezultate, catu de mari intru propunerea limbei maghiare. Bietii invetiatori nu voru avé in cátrau, voru propune, voru necaji copiii si in fine va fi resultatu, ca invetiandu, ce nu se póte invetiá cu resultatu durabilu si ne avendu tempu a invetiá, ce se pote si ar' trebuí se se invetie, elevii nici voru scii romanesce nici unguresce. Bani, tempu si ostenele perdate. Scimu cu totii, si domni maghiari inca sciu destulu de bine, ca in cele mai multe sate; nefindu invetiatori calificati, cei calificati neavendu din ce traí, ne potendu ambla copiii din caus'a seraciei generale regulatu la scola, abia cátiva elevi iesu din scola, cari sciu ceti si scrie in limb'a loru materna. Cumu voru invetiá bietii acestia si unguresce? Afara de acestu reu, care in sine e destulu de mare, ca se nu dorimu introducerea limbei maghiare in scolele confesiunale, mai este inca si altulu, care e maghiarisarea. Ierte-ne compatriotii nostri maghiari, der' tristele esperintie din trecut procederile loru facia de noi diu presinte, dechiaratiunile unoru deputati maghiari in dieta, (ca „totu este bunu, ce e in favorulu nationalismulu maghiaru, si totu e reu, cu nu e in favorulu acestuia“, ca „póte ar' fi mai ce scopu pentru maghiarisarea nationalitatiloru unu absolutismu maghiaru pe vre-o 10—20 de ani) ne indreptatescu a crede, ca acestu passu spre maghiarisare este celu d'antaiu si celu mai micu si, ca acestui-a va urma denumirea invetiatoriloru secui la scolele nóstre (á la Dev'a), introducerea limbei unguresci in bisericu si in administratiunea eclesiastica, cu unu cuventu, punerea in miscare a tuturor mediulóceloru de maghiarisare. De atacuri asupr'a celui

mai santu si naturalu dreptu alu nostru, de a tral cá romani, nu ne apera pe noi nici vestit'a lealitate ungarésca, nici iubirea de libertate si constitutiune a lor, nici chiaru legile aduse. Ungurii se si considera cá domni cu putere nemarginita ai tierii acestei-a, ér pe natiunalitatile din tíera le privescu de o turma, care traiescu din bunavointia lor. Aceea, cá nu ne mai potú tiéné in acestu seclu alu desteptarii aici, in mediuloculu Europei, in slavia trupésca, o numescu ei lealitate. Libertatea o iubescu ei tare, dér' — precum au doveditu si cu ocasiunea resbelului orientalu — numai pe sém'a lor. Natiunalitatile au libertate deplina a face, ce voru vré, numai trebuie se voiesca, ce vréu ungurii, altumintrea trecu de conturbatori ai-ordinei, de resculatori etc. Ei se folosescu de libertate péna a insultá pre ministri si alte organe publice, déca nu le facu pe vóia; dér' nóue ne denéga dreptulu, de a discutá unu proiectu de lege, care vá se ne aduca perire natiunala. In alte tieri constitutiunale nu-numai este iertatu, ba este chiaru si datorintia a discutá prin foi proiectele de legi, cá se se chiarifice opiniunea publica si se se scóta la lumina binele si reulu, ce aru poté resutá d'in aducerea acelei legi. Acést'a o facu si ungurii in mesura cátu de mare si o numescu patriotismu — la ei; dér', déca o facemu noi, se chiama agitatiune, conturbare, seditiune si Dumnedieu mai scie, ce. Foile ungresci mergu in constitutiunismulu lor pan'acólo cá, pentrucá archerii romani au facutu o reprezentatiune in caus'a proiectului din cestiune la Maiestate, care-póte-are a dice vreunu cuventu in trebile tierii acestei-a si asculta pré gratiosu si pe ultimulu supusu alu seu, scriu, cá natiunalitatile ar trebui scóse cu biciulu din tíera, ér archerii se fia pusi in butuci (Kaloda) (Vedi „Magyar-Hirlap“). Unele cá aceste trecu la ei de patriotismu si constitutiunismu. Legile in favorulu natiunalitatiloru se aducu, cá se nu se tiena; cáci a-le desconsiderá si-a neindreptati pe nema-giari in man'a acelora la unguiri trece de patriotismu.

(Va urmá.)

Primimu dela Gherl'a scrisórea urmatóre:

Gherl'a 1 Martiu 1879.

Spectate domnule Redactoru! In interessulu adevérului reflectandu la cele comunicate in st. diurnalu „Gazet'a Transilvaniei“ Nr. 13 a. c. despre Ill. S'a Episcopulu Gherlei, anumitu la cele ce diceti cá Vi s'au scrisu din Budapést'a asia: „Ill. S'a Episcopulu Pavelu a sositu a séra aci spre a merge cu deputatiunea gr. cat. la Maiestatea S'a, dér' astadi s'a si reintorsu fara a mai astepta sosirea Metropolitulu. „Insemnu: cumcá acést'a asertiune nu este adevérata, cáci Ill. S'a Episcopulu ajungédu din alta calatoria acasa si informanduse despre pasii intentionati la Maiestatea S'a, — precumu v'amu fostu scrisu — dupa ce la telegram'a memorata s'a primitu dela Blasiu respunsu: cumcá Excelentia S'a Metropolitulu este deja in Vien'a, fiindu atunci imposibilu de a ajunge acolo la tempulu seu, mai multu nu s'a departatu din Gherl'a, numai unadata la Blasiu dupa ce s'a reintorsu Escelentia S'a Metropolitulu dela Vien'a, si asia nici in Budapést'a n'a mai fostu. Me miru dér', cumu vi s'a potutu scrie din Budapést'a, cá a sositu sér'a acolo si s'a re'intorsu in alta di fora a asteptá sosirea Metropolitulu. — In urmare nici aceea nu e dreptu: cá co'ntielegerea previa cu Escelentia S'a Metropolitulu ar' fi devenitu fapta, precumu se dice in acelu articlu.

Pre lénge s'pressiunea sincerei mele veneratiuni romanu.

Alu sp. Domniei Vóstre

servu umilitu
Titu Budu.

La scrisórea acést'a avemu se observamu nu-mai atát'a: Dupa informatiuni noue ce le-amu primitu directu din Pest'a Illustriitatea S'a Episcopulu Pavelu s'a aflu pe timpulu, candu s'a tiénutu conferinti'a in Blasiu (28 Ianuaru n.) in Pest'a, unde a petrecutu cu totulu trei septemani si de unde a plecatu in 31 Ianuarie st. n. Noi nu potemu crede, cá Escel. S'a Metropolitulu Vancea se nu fi sciutu, unde se aflá sufraganulu seu candu acést'a era absentu de atáta timpu din diecesa si se nu 'lu fi incunosciintiatu la timpu despre pasii ce erau a se întreprinde. Red.

Deputatiunea Romaniloru Brasioveni

care a mersu la Sibiiu spre a predá Escel. Sale Metropolitulu cunoscut'a Adresa a fostu compusa din domni: Diamandi I. Manole, Ioanu Stinghe, Nic. Th. Ciurcu, D. Encioviciu, Grigorie Porescu,

C. I. Popasu, I. T. Popovicu, G. B. Popp, I. Dusioiu, Iuliu Filipescu si Nicolae Purcarea. Dupa cumu scimu, Vineri la 12 óre deputatiunea fú primita de Esc. S'a in resiedinti'a metropolitana.

Domnulu D i a m a n d i I. M a n o l e, predándu adres'a, s'a adresatu cu urmatórele cuvinte catra Esc. Sa :

„Escelentia! Punédu-Te in fruntea deputatiunei nóstre bisericesci ai pusu in videre bunului nostru monarchu, ca natiunea romana nu merita lovirea ce i se pregatesce, ci din contra pretinde o sórte multu mai buna; fiindca nici odata, de candu suntemu sub scutul gloriósei Dinastii Absburgo-lotaringice istoria nu póte dovedi nici o singura pata de neloyalitate comisa din partea Romaniloru in detrimentulu dinastiei nici alu scumpei nóstre patrii.

Candu ai solicitatu scutul Maiestatii Sale pentru aperearea limbei ce am mostenit'o dela parinti si pentru spriginirea autonomiei bisericei nóstre, ai interpretatu in modulu celu mai fidelu dorinti'a tuturor Romaniloru.

Credinciosu traditiuniloru strabune cá consiliaru intimu alu tronulu si capu alu bisericei nóstre ai implinitu cea mai santa datoria impusa de inalt'a positiune, la care Te-a chiamatu Dumnedieu si vointi'a natiunala.

Escelentia! Romanii Brasioveni descendenti acoloru Romani, cari intre tóte greutatile timpuriloru vitrege si-au sciutu aperi' limb'a si legea cu demnitate si tari, se simtu obligati a declará susu si tare, ca ei au fostu Romani, sunt Romani si cu ori-ce pretiu voru se remana Romani.

Deci in numele celoru ce ne-au tramisu Ve presentamu adresa de aderintia, ce a fostu primita si subscrisa unanimu de adunarea grandiósa, ce s'a facutu spontaneu in cetatea nóstra. Se traiescu Escelentia! Se traiescu natiunea Romana! Se traiasca biserica nóstra autonoma!

La aceste Escelenti'a Sa a respunsu urmatórele :

„Domniloru! Audiendu cuvintele calduróse, ce mi le grairati, trebuie se presupunu: cá adres'a acesta, care mi-o predati si pe care eu o primescu cu multa placere, coprinde in sine consimtiementulu braviloru nostri correligionari si connationali din Brasiovu fačia de acei pasi, cari cu concursulu celorulalti preasantiti archierei de dincolo si cu alu deputatiuniloru consistoriale i-amu întreprinsu mai de curendu pentru salvarea intereselor culturali ale poporulu nostru.

Amu fostu convinsi din capulu loculu, cá punédu-ne noi intru aperiarea unei cause asia de vitale pentru poporulu nostru, lucrurile nóstre voru stá in acordu cu dorintiele, bá cu dreptele pretensiuni ale publiculu romanu. Si candu DVóstra venit in numele braviloru brasioveni a ve descoperi in acestu modu consimtiementulu la atinsele întreprinderi: eu, magulitu fórté de acést'a onóre, nu potú decatu a ve multiami pentru increderea ce o puneti in conducatori superioru ai trebiloru nóstre nationali-bisericesci si pontru spriginulu morale ce ni-lu dati in acestu chipu.

„Fiti convinsi Domniloru! — si acést'a ve rogu se o spuneti si celorulalti — cá eu, si de siguru si ceia-lalti frati archierei, cu multu mai tare suntemu petrinsi de simtiulu datorintieloru nóstre catra adevératele interese ale poporulu nostru: decatu cá se potemu lasá se vina asupra natiunei si a bisericei nóstre rele si ispite, fara a ne încordá tóte poterile spre delaturarea acelora.

„Inse precum de astadata, asia si in cele ce le vomu avé de a le face in viitoru, avemu lipsa de succesulu si de sprijinirea unanimu a clerulu si poporulu nostru. Déca o vomu avé acést'a: atunci in or-ce lupte la cari nu cumva vomu mai fi provocati, triumfulu nostru finalu va fi asigurat, pentrucá noi nu ne luptamu pentru altu-ceva, decatu numai pentru cultura, pentru adevérata libertate, egalitate si fratietate, care trebuie se fia principiile conducátore pentru toti cei ce voiescu se tréca de ómeni ai civilizatiunei.

„Dumnedieu se ve binecuvinte!“

Adres'a publicata in Nr. trecut, prin care Romanii din Brasiovu au multiamitu Metropolitulu Romanulu pentru passii întreprinsi in contra proiectulu de lege maghiarisatoriu, a fostu subscrisa de urmatorii domni:

Diamandi I. Manole, George B. Popp, Radu Pascu, I. B. Popp, George I. Bómbenu, Dimitrie Stanescu, Cost. Popasu, Michailu Stanescu, Nic. G. Orgidanu, Ioanu Corneliu Tacitu, Ioan R. Stinghe, Nicolae B. Catana, Ioanu Petricu protopopu, Stefanu Iosifu, Ipolitu Iliasievici, Nicolae Piltiea, Iosifu Fericeanu, Ioanu Seniuca, Dr. Nicolau Popp, Barbu Cepescu, George Cioflecu, Bartolomeiu Baiulescu, George Preda, Zosimu Budnaru, Ioanu Dobreanu, Dr. P. Cioranu, Ioanu Urzica, Lazaru Nastasi, Teodoru Popescu, Dimitrie D. Lupanu, Charitonu N. Ciurcu, S. P. Mailatu, George Stefanovici, Ioanu Radovici, Davidu Almasian, Ioanu

Teclu, Const. Pascu, Alesandru Orgidanu, Iosifu Maximu, Constantinu Steriu, Nicolae T. Ciurcu, Ioan T. Popovicu, Ios. Puscariu, Cristea Olteanu, Ioanu Dusioiu, Ioan I. Pedure, Andreiu Voin'a, Const. I. Popasu, Ioan I. Negusi, Petru Marste, Petru Navrea, Dumitru Mosioiu, George Pernea, Nicolae Pestrea, Nicolae Giginitia, Ioanu Purcarea, Vasilie Vasimucu, Dumitru I. Navrea, George Stefanu, George Gaitanaru, Ioanu Gaitanaru, Angelu Baboe, Dumitru Mamula, Nicolae Mitocu, Ioanu Ursoiu, Ioanu Pacuraru, Ioanu Munteanu, Nicolae Stinghe, Hristea Munteanu, Dumitru Baditioiu, Ioanu Badea jun., Dumitru Mitocu, Nicolae Ardeleanu, Ioan Fustia, Vasilie Vlaicu, Nicolae Saftu, Nic. Bisdideanu, Ioan Mitea, Ioanu Gaitanaru, Andreiu Badea, Ioan Lupsianu, Ioanu Basicu, George Buretia, Iosif Fagarasian, Michail Moroianu, Nicolae Baditioiu, Vasilie Baditioiu, George Gaitanaru, George Frigatoru, Nic. Lupanu, Dumitru Branza, Nicolae Barbieru, Nicolae Pronache, Radu Stefanu, Michailu Chichiumbanu, Andreiu Lupanu, George Furnica, Nicolae G. Capatina, Andreiu Pulpasi, Vasilie Pulpasi, George Presmereanu, Andreiu Voina, Ioanu Buretia, Ioanu Jepu, Dumitru Oprea, George Vladareanu, Vasilie Fulga, Ioan Musica, Voina Gamulea, Ioan M. Purcarea, Vasile Giuvalca, Nicolae Peligradu, George Bunetiu, Ioanu Bunetiu, Vasilie Tiu, Ioan Stinghe jun., Ioan Stinghe sen., Ioan Stefanu, Ioan Pasere, Radu Burbea, Ioanu Trombitasiu, Vasilie Negutiu, Constantinu Chartea, Ioanu Domnisoru, Ioan Parcovistu, Vasilie Mitocu, Dumitru Gall, Chirstea Olteanu, Rudolfu Corvinu, George Petroviciu, George Strimbu, Nicolau N. Savu, Iosifu Penel, Voin'a Chiroiu, Nicolae Draghiciu, Ioan Domnisoru, George Persianariu, Ioan Popea, Nicolae Branza, Ioanu Capatina, Dumitru Constandin, Petru Lupanu sen., Ioan Sabadeanu, Vasilie Negutiu, Ilie Ardeleanu, George Moldoveanu, Dumitru Molandae, Nicolae Roncea, Ioan N. Pestrea, George Vlaicu, Nicolae Ghirincea, Dumitru Sierranga, Teodoru Zilea, Ionu Baboe, Stefanu Pernea, Nicolae Nistoru, Nicolae Szohaer, George Navrea jun., G. Navrea sen., I. Zamfir, V. Olteanu, N. Olteanu, G. Bogdanu, G. Scurtu, G. Bogdanu, I. Micu, D. Carstea, N. Butmaloiu, Const. Bogdanu, Draganu Latisiu, V. Cliepa, N. Dragusi, G. Bogdanu, I. Tiu, Dragomiru Tiu, I. Mamula, Florea Mamula, D. I. Spuderca, D. Stoia, N. Aleese, D. Rusu Muscalu, G. Gaitanaru, N. Ghircea, I. Ghirincea, I. G. Peligradu, N. Olteanu, P. Mogosi, G. Barbu, N. Resnovanu sen., G. Priscu sen., D. Gimbasianu, Diamandi Dusioiu, Radu Bransta, I. H. Olteanu, D. Gogonatiu, G. Nicolau, Bucur Carstea, Nicolae Voina, D. Munteanu, Dumitru Opreacu, V. Jalea, Bucuru Pitisi, Isidoru Boboianu, Nicolae Navrea, Florea Zagici, George Irimie, Vasilie Tampa, Nicolae Resnovanu, G. Pascovici, I. Rusu, N. Butmaloiu, Hristea, Tabara, I. Scurtu sen., I. Gall, C. Gall, Radu Constandinu, D. Todoreanu sen., Fl. Baligaru, G. Stinghe sen., N. Gall sen., Florea Presmereanu, V. Negutiu jun., Teodor Nicolau, Oprea Giuvalca, Constantinu Voicu jun., I. A. Navrea, Nicolae Frigatoru, Ioanu Bidu, George Garnetiu, Ioanu Baboe, Nicolae Voina, Nicolae P. Butmaloiu, Nicolae Gola, George Tocane, Ioan Pernea, Dumitru Gontiea, Dumitru D. Gontiea, Ioan Ienea, Manu Gall, Manole Babucu, George Helea, Petru Aleski, Dumitru Florea, Mazere Ioanu, Dumitru Orgidanu, Ioan Pernea, George D. Roncea, Stefan A. Pitisi, Vasilie Alacea, George Stinghe, Irodion Negutiu, Dragomiru Pulpasi, George Loga, George Baditioiu, Ioan Kerstoloveanu, Ioanu Tampa, George Saftu, Nicolae Negutiu, Petru Scurtu, Radu Colibanu, Iacobu Grindea, Ioanu Bobancu, Dumitru Bobancu, Ioanu Solescu, Vasilie Irimie, Ioan Muntean, Ioan Zinte, Petru Chichiumbanu, Vasilie Stinghe, George Postovaru, George Ciroiu, Nicolae Jelea, Ioan Buretia, Arsenie Tocana, Radu Negru, George Cristoloveanu, Vasilie Grádinaru, Zacharie Costea, Vasilie Gamulea, Ioanu Romanasi, B. Popovicu, Radu Tocanie, Sterie I. Stinghe, Ioanu Bratu, Florea Colibanu, Ioanu Vacarescu, George Bogdanu, George Ardeleanu, Voin'a Badia, Ioan Voina, Ioan Iorga, George Manu, George Colibanu, Ioan A. Stinghe, George Gall, Moldovan, George Furnica, Ioan Enea, Vasile Medoare, Dumitru Lacareri, Anghel Maciuca, Vasile Preda, Vasile Furnica, George Oltean, Ioan Buretia, Ioanu Cristoloveanu, George Moldovanu, N. Barbu, Vasilie Gamulea, George Cocisiu, Dumitru Stinghe, George G. Florea, Dumitru Cristoloveanu, Octavianu Sorescu, Iulian Filipescu, Victoru Popescu, Simeon Demianu, Pant, Dima, Ioan Aronu, Ioan D. Peligradu, Ioanu Bobancu, Radu I. Pascu, George Strimbu, Ioan Persoiu, Ioanu Spuderca, Stefanu Chicomban, G. Cocorandu, Gregoriu Porescu, D. Eromia, N. Gall, G. Florea, Ioanu Gofnea, N. Oancea, Anghelu Iancu, Ilie Ilie, Nicolae Craciunu, Vasilie Carligea, George Loga, George Tamasi, Ioan Persinaru, Const. Pascu, George Mitocu, Nicolae Cupea, Radu Priscu, Nic. Hirlea, Ioan Moraru, Ioan Stinghe, Ioan Loga, Nicolae Frigatoru, George Saftu, George Stinghe, Ioan Frundia, Nicolae Gall, George Cornau, Ioan Buretia, George Stinghe, George Baboe, Gitia Buretia, Ioan Masgareanu, Nicolae Sfátea, Radu Boboe, Nicolae Priscu, Vasilie Munteanu, Vasilie Vásmácu, Iosifu Baracu, Bonifaciu Pitisiu, Ioanu Manole, Ioanu Lengeru, Ioan M. Burbea, George Ucenescu, Cristea Orgidanu, Dimitrie Iencioviciu, Ioanu Bozoceanu, Ioan N. Ciurcu, Corneliu B. Popp, I. G. Ioanu, N. B. Maciuca, D. R. Pascu, Ioanu Rasnoveanu, Nic. Dusioiu, Iustinian M. Grama, I. I. Popovicu, G. Ch. Ovanes, Marcu Mihaiu, Canilid

Muslea, N. Bidu, I. Iuran, Chr. Ch. Orgidanu, Ioan Vlaicu, Dumitru Lupanu, Dumitru Tocana, Nicolae Babocu, Ioan Babocu, Nicolae Cristanu, George Huscu, George Leru, Petru Lupanu, George Draganescu, Ioanu Bidu, George Mitocu, Nicolae Butmaloiu, Dumitru Vusmucu, George Navrea, Dumitru Roncea, Nicolae Muscalu, Nicolae Purcarea, George Malai, Eftimie Giuranu, Vasile Oana, Nicolae Babacu, Ioanu Cristianu, Vasile Guranu, George Maciuca, Nicolae Maciuca, Dumitru Barbu, Nicolae Invalitoru, Radu Furnica, Nicolae Crusia, Dumitru Bidu, George M. Dulac, Dr. Vasile, Glodariu, Ludovicu Romanu capitanu, George Belissimu dir. si Dim. Cioflec. —

Reuniunea mariana.

Traim in secolulu alu XIX, in secolulu luminei, culturai si alu civilizatiunei. Unu factoru principalu, ce a contribuit si contribue la inaintarea popóreloru in cultura si civilizatiune, au fostu si suntu fara indoie la invetiatorii. Inse cu tóte acestea nu se afla in societate o clasa. a carei sórte se fia mai trista, cá aceea a invetiatoriloru.

Se lauda chiamarea inalta a invetiatoriloru, se recunósce, cá densii au se crésca generatiunea tenera, dér' puçina grige se pórtá de starea loru.

Recunoscinti'a se marginesce in puçine cuvinte de lauda, ce se indura unulu séu altulu ale rosti cu ocaziunea ecsameneloru decumva rezultatulu a fostu de totu bunu; inse cá se întrebe cineva pe bietulu invetiatoriu, déca in decursulu anulului a avutu a se luptá cu neajunse, — a feritu Dumnedieu, dincontra se cércá, déca are biblioteca, déca tiene contu de progresulu, ce se face pe terenulu pedagogicu-didacticu.

La acést'a se mai adauge nesiguritatea postului. Astadi dupa lege comunele suntu autonome, si nime nu semte mai amaru fructele autonomiei, decátu chiaru invetiatorii, cari suntu astrinsi a emigrá din comuna in comuna, pēna in urma se uresca de „panea cea dulce“ impreunata cu onorificulu postu de invetiatoriu. De aici vine si aceea, cá nu-si potu acuirá ceva pentru casuri de nepotintia, asia, încātu candu se esprima cuventulu de „dascalu“, nedascalii 'si inchipuescu unu omu seracu, necajitu, caruia nu-i e ertatu a-si redicá nasulu mai susu decatu se compete la unu dascalu“, cumu s'a disu órecandu in o polemia între unu dascalu si unu nedascalu.

Totu asia de tristu sta lucrulu si cu asigurarea familiei invetiatoriloru cu pensiuene. Din partea statului s'a facutu ce e dreptu unu fondu de pensiuene si toti invetiatorii, de si au dechiaratu multi, cá abdicu de dreptulu de pensiuene, astadi se esecuéza pentru taxele, ce au a le plati in acelu fondu, si puçini voru fi aceia, cari voru gustá din beneficiile acelu fondu, pentru cá legea bine studeata arata multe càrlige, in cari se póte acatiá pensionarea.

Intre aceste impregiurari este unu lucru laudabilu, cá mai au voia invetiatorii a tiené tare la misiunea loru, sperandu unu venitoriu mai fericitu. Acestu asertu ilu intaresce infintiarea de reuniuni in mai multe parti de ale patriei.

Nu avem de cugetu a vorbi despre tóte reuniunile si activitatea loru, pentru cá aceea ar' fi possibile numai atunci, candu amu avé o foia propria. Candu va fi acést'a, nu scimu, celu puçinu pentru acumu impregiurarile nn ne suntu favorítorie. Se póte, cá va veni tempulu, candu se-va implini si acést'a dorintia, fara care dupa noi prosperarea reuniunei e mai anevoia. De aceea pentru acumu ne vomu ocupá numai de reuniunea invetiatoriloru din tienutulu Naseudului, care credemu a fi cea mai tenera.

Indemnu la infintiarea acesteia au datu invetiatorii insusi, cari voindu de una parte a progresá cu tempulu, si de alta parte lipsindule mediulócele de a se perfectená, au cugetatu, cumu cá cu poteri unite voru poté face aceea ce unulu singuru nu póte nici atunci, candu ar' dispune de ori-ce mediulóce insemnate. Asia in 17 Septembrie 1872 se tienú o conferintia in acést'a cestiune sub presidiulu lui Ioanu Ionascu, cá celu mai batranu invetiatoriu, in care se decise infintiarea unei reuniuni, producandu-se si unu proiectu de statutu pentru reuniunea infintianda. Pe bas'a acelu proiectu, care s'a primitu provisoriu, s'a alesu unu comitetu, care s'a insarcinatu cu esoperarea aprobarei statutulu din cestiune. Comitétulu si-a implinitu misiunea, statutu s'a asternutu la locurile mai inalte, inse in lun'a lui Octobru 1874 veni in josu cu o multime de modificari, ce se pretindeau din partea ministeriului de cultu. Comitétulu numitu a studeatu reflexiunile si in sensulu acelor'a

modificatu statutu, asternandulu éra in susu. Cu datulu 29 Ianuariu 1876 acest'a 'si-au capetatu aprobarea ministeriului de cultu si invetiamentu, si mai tardiu a venitu in josu in unu timpu tare nefavoritoriu pentru districtulu Naseudu, in ajunulu dissolvarei aceluia.

(Va urm'a.)

Concururile.

propuse de

Societatea academica romana

conformu decisiuniloru luate in sesiunile de pene la anulu 1878.

I. Premie privitoare la Filologia si Litteratura.

A. Premiu Zappa

(pentru tradnceri de autori classici, elleni si latini.)

Conformu decisiunii luate in sesiunea anulului 1878, se publica concursu pentru cea mai buna traductiune d'in:

a) Plinius Coecilius Secundus (junior). Epistol. liber VIII, 1—11,

b) Plutarchus. Vita Pelopidae. cap. I—XXII inclusivu.

c) Herodotus. Historiarum lib. IV, § 51—100. cu conditionile urmátore:

1. Traductiunea va fi intr'ua limba románésca cátu se póte de curata si de elegante, cáutandu a se reproduce in traducere calitátile autorului tradusu.

Traductorii suntu datori a dá note critice assupr'a diferiteloru lectiuni alle locuriloru obscure d'in textu, cumu si note explicative assupr'a terminiloru tehnici si numelor proprii, care vinu in textulu autorului.

2. Manuscriptele venite mai târdiu de 15 Augustu 1879 nu se voru luá in consideratiune.

3. Manuscriptele voru fi scrise cátu se póte de correctu si ligibile, ánsé nu de mân'a traductorului, ci de alt'a straina, bine cussute intr'unu fasciculu si paginate. In fruntea manuscriptului se va scrie ua devisa in veri-ce limba si totu cu mâna straina. Pe lunga manuscriptu se va allaturá si ua scrissóre inchissa cu sigillu fora initialele autorului, adressata presiedintelui Societáti Academice si purtându in afóra devis'a manuscriptului, scrissa totu cu mâna straina, éro in-la-intru numele autorului traductiunii.

4. Manuscriptele se voru censurá si judecá de Sectiunea Filologica, care va propune premiulu destinatu pentru aceste lucrári.

5. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in archivulu Societáti pēna ce se voru reclamá de autorii loru, alle càroru nume remánu necunoscute, fiindu co plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

6. Premiulu pentru cea mai buna traducere de 20 pagine (dupo editiunile stereotype alle lui Tauchnitz d'in Lipsca) va fi de lei 120.

7. Cellu ce va obtine premiulu cá cellu mai escelente traductoriu allu celloru 20 de pagine, de cari e vorb'a in articolii precedenti, va fi insarcinatu de Societate a face traductiunea autoriului intregu, cu premiulu fixatu de lei 120, pentru fia-care 20 pagine (calculate dupo editiunile mai snsu citate, fora cá pentru acést'a sa se escluda consultarea altoru aditiuni, in lucrarea traductiuniloru.)*

8. Traductorulu astu-felu insarcinatu de Societate va fi datoru a urmá lucrarea cu aceiasi diligentia, elegantia, si puritate de limba, cu care a facutu si prob'a premiata. Ellu va fi datoru a dá pre fia-care annu câte 200 pagine de traducere d'in editiunea luata de norma.

9. Traductiunea se va essaminá de Sectiunea Filologica a Societáti, si aflându-se conforma conditioniloru de mai susu, se va dá la typariu, éro traductorului se va respunde remuneratiunea cuvenita. La casu ánsé, candu traductiunea n'aru correspunde conditioniloru stabilite, ea se va tramite autoriului cu observatiunile facute de Sectiunea filologica si invitatiune de a o amendá.

10. Cându traductorulu, d'in ori-ce cauza, n'aru mai continuá lucrarea, atunci se va publicá d'in nou concursu de proba, in conditionile de mai susu.

11. Autorulu classicu, care trece peste 500 pagine, se va impartu între mai multi concurrenti ce voru escellá la concursu.

12. Typarierea autoriului tradussu se va face de Societate in 1000 esemplare, formatu in octavu ordinaru, cu littere garmond si pre chártea alba curata, dupo unu modulu alléssu de Societate. Formatulu adoptatu, litterele si charteia aprobate voru servi pentru toti autorii tradussi si typariti cu spessele Societáti. Pretinlu unui esemplaru scossu la vëndiare se va defige in rapportu cu spessele facute cu traducerea si typariren lui, asia ca d'in vëndiare primei editiuni se éssa si sa se incassedié cu procentele loru toti banii versati cu acést'a editiune.

*) Pentru traducerea lui Pliniu Junior se recomanda in speciale editiunea d-lui Keil, cu notele d-lui Th. Mommsen.

13. Traductorii opereloru premiate de Societate suntu liberi a scóte ua a dou'a editiune d'in traductiunea facutu de dinsii; ánsé numai dupo trecerea ántei editiuni facuta de Societate, ei remanu proprietari pre traductiuniloru.

14. Cându Societatea va aflá de cuviintia a face un noua traductiune d'in unu autoriu deja tradussu si publicatu cu spessele ei, ea va fi libera a procede la acést'a, fora ca anteulu traductoriu sa aiba dreptulu de a se oppune.

(Va urm'a.)

Diverse.

(Reuniunea romana de gimnastica si de cantari) din Brasiovu si-a tienutu Duminec'a trecuta Adunarea generala, care amu fidoritu numai se fi fostu cercetata in aceea-si proportiune, in care a fostu cercetatu spre esemplu balulu „Creton“, ce s'a datu in favorulu Reuniunei si care a adusu unu venitu curatu de aprópe 200 fl. v. a. Dupa cumu aflamu Reuniunea va arangiá la Pasci unu „Concertu“, care se va distinge de celelalte productiuni, printr'unu programu mai alesu.

(Unu casu de ciurma in Petersburg.) Mare sensatiune a facutu in capitala Russiei scirea, cá la clinic'a renumitulu professoru in medicina Botkin s'a prezentatu in 25 Febr. unu servitoriu cu numele Naum Prokoviev, care dupa diagnos'a ce si-a facutu Botkin, suferea de aceea-si bóla, ce a fostu óbservata la 1877 in Astrahan de cátra professorele Deppuer. Patientulu Prokoviev in etate de 50 de ani a suferitu mai antaiu de friguri. In diu'a urmátore a capetatu unu buboiu subsuóra, care a coptu si a spartu, doue dile dupa aceea earasi fú scuturatu de friguri, in noptea urmátore a mai capetatu unu bubonu si a fostu tótu mai multu scuturatu de friguri, ear' pe trupu s'au arátatu puncte rosii-cafenii (Petechie). Acestu casu dupa parerea professorulu Botkin este unulu din cele mai usióre ale acelei bóle. Indata bolnavulu a fostu isolatu, tóte hainele si alte obiecte ale lui fura arse, 48 persóne cari au locuitu impreuna séu au fostu in atingere cu elu au fostu puse sub paza intrunu localu de observatiune a fara din Petersburg. Despre mersulu bólei patientulu se publica in fiecare di buletine. Temerea e mare, cá nu cumva ból'a lui Prokoviev se fia adeverat'a Ciurma. Doue commissiuni sanitarie au fostu insarcinate pēna acuma cu cercetarea acestui casu si amendoue sustienu, cá nu este unu casu de Ciurma, unii dicu cá patientulu suferu de Siphilis. Pēna acuma nu cunóschemu respunsulu, ce póte se'lu fi datu professorulu Botkin, care e o capacitate in medicina, la critic'a commissiuniloru respective.

Fóрте importantu!

In depositoriulu de incaltiaminte alu lui

I. Sabadeanu,

in Brasiovu, strad'a Caldarariloru Nr. 493, costa:

4³/₄ fl. v. a. 1 parechia ghetu barbatesci tari cu 2 talpi vachsu, marochinu s. c. l.

3³/₄ fl. v. a. 1 parechia ghetu de dame, tari cu 2 talpi, vitielu, gems, marochinu etc.

2 fl. v. a. 1 parechia ghetu pentru copii si 2¹/₂ fl. 1 parechia ghetu pentru fetitie, tari, cu 2 talpi, de vitielu, marochinu etc.

Si dupa mesura se póte comandá acést'a incaltiaminte.

Pretiurile acestee se intielege per cass'a (bani gat'a). Celoru, cari cumpera séu comanda in en gros (cu toptanulu), li se face si alte modificari in pretiuri.

Tóte alte incaltiaminte de luesu etc. suntu tare scadiute in pretiuri. Lagaru mare de totufeliulu de incaltiaminte barbatesci, de dame si copii: peste 3 mii parechi fabricatu propriu, germanu si francesu.

Assortimentu mare in palarii si siepci pentru barbati si copii cu pretiuri fóрте eftine. Comande din afara se efectuéza promptu si franco se primesce inapoi ce nu convine.

Alifia a vindecá bataturi (ochiuri) si degeraturi á 30 si 50 cr. cuth'a. 2—*

Fóрте importantu!

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 5 Martiu st. n. 1879.

5 ⁰ / ₀ Rent'a charthia (Metalliques)	63.—	Oblig. rurali ungare	77.25
5 ⁰ / ₀ Rent'a-argintu (imprumutu nationalu).	63.76	„ „ Banat-Timis.	82.75
Losurile din 1860	115.75	„ „ transilvane.	76.25
Actiunilebancei nation.	790.—	„ „ croato-slav.	86.—
„ instit. de creditu 226.25		Argintulu in marfuri	100.—
Londr'a, 3 luni.	116.60	Galbini imperatesci	5.50
		Napoleond'ori	9.25
		Marci 100 imp. germ.	57.35

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Anrel Muresianu

Tipograf'a: Ioane Gótt si fiu Henricu.